

จุดเริ่มต้นของ “วันดินโลก 5 ธันวาคม”

แนวคิดการจัดตั้งวันดินโลก เริ่มขึ้นเมื่อปี 2545 ในวาระที่สหภาพวิทยาศาสตร์ทางดินนานาชาติ หรือ IUSS (International Union of Soil Science) ร่วมกับกรมพัฒนาที่ดินเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมดินโลกที่กรุงเทพมหานคร ซึ่งในครั้งนั้น กรมพัฒนาที่ดินได้นำพระราชกรณียกิจของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ในเรื่องการพัฒนาที่ดินมาจัดแสดง ทำให้ IUSS ประจักษ์ในพระปรีชาสามารถและซาบซึ้งในพระมหากรุณาธิคุณที่ได้ทรงศึกษาค้นคว้าวิธีการจัดการดินและแก้ไขปัญหาทรัพยากรดินเพื่อให้เกษตรกรอยู่ดีกินดี จึงมีแนวความคิดจะเสนอให้วันที่ 5 ธันวาคมของทุกปีซึ่งเป็นวันคล้ายวันพระราชสมภพ เป็นวันดินโลก เพื่อให้เป็นสัญลักษณ์ของการแสดงออกถึงความตระหนักในบทบาทอันสำคัญยิ่งของทรัพยากรดินที่มีต่อสิ่งมีชีวิต และร่วมกันดูแลรักษาเพื่อให้สามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างยั่งยืน

ต่อมาเมื่อวันที่ 16 เมษายน 2555 พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร พระราชทานพระบรมราชวโรกาสให้ผู้บริหารสหภาพวิทยาศาสตร์ทางดินนานาชาติ ผู้แทนกรมพัฒนาที่ดิน และผู้แทนสมาคมดินและปุ๋ยแห่งประเทศไทยเข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาททูลเกล้าทูลกระหม่อม ถวายรางวัลนักวิทยาศาสตร์ดินเพื่อมนุษยธรรม (The Humanitarian Soil Scientist) เป็นพระองค์แรกของโลก เพื่อสดุดีพระเกียรติคุณให้เป็นที่ประจักษ์ถึงวิสัยทัศน์และพระราชกรณียกิจเกี่ยวกับการพัฒนาและอนุรักษ์ทรัพยากรดินอย่างยั่งยืน และในโอกาสเดียวกัน ผู้บริหารสหภาพวิทยาศาสตร์ทางดินนานาชาติได้ขอพระราชทานให้ วันที่ 5 ธันวาคม ของทุกปีเป็นวันดินโลก ซึ่งสำนักงานที่ปรึกษาการเกษตรต่างประเทศ ประจำกรุงโรม กรมพัฒนาที่ดิน และสมาคมดินและปุ๋ยแห่งประเทศไทย ร่วมกันผลักดันเรื่องวันดินโลกในเวทีระดับนานาชาติจนสามารถเสนอเข้าสู่ที่ประชุมองค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ(FAO) และองค์การสหประชาชาติได้ในที่สุด และเมื่อวันที่ 20 ธันวาคม 2556 ณ ที่ประชุมสมัชชาสหประชาชาติ สมัยสามัญที่ 68 ได้มีมติรับรองสองวาระสำคัญที่ไทยเป็นผู้เสนอ ได้แก่

1. วันที่ 5 ธันวาคมของทุกปีเป็นวันดินโลก (World Soil Day)
2. ปี 2558 เป็นปีดินสากล (International Year of Soils 2015)

ซึ่งมีผลให้วันดินโลกได้รับการบรรจุในปฏิทินปฏิบัติงานขององค์การสหประชาชาติอย่างเป็นทางการ ตั้งแต่ปี 2557 เป็นต้นมา ประเทศสมาชิกองค์การสหประชาชาติต่างก็พร้อมกันจัดกิจกรรมเพื่อสร้างความตระหนักถึงความสำคัญของทรัพยากรดินในวันดินโลก 5 ธันวาคม นับตั้งแต่มีการประกาศรับรองวันดินโลก 5 ธันวาคม เมื่อปี 2557 เป็นต้นมา เอฟ เอ โอ โดยกลุ่ม สมัชชาความร่วมมือทรัพยากรดินโลก หรือ Global Soil Partnership: GSP ได้จัดกิจกรรมวันดินโลกเป็นประจำ ทุกปี เพื่อให้เป็นวาระในการสื่อความสำคัญของทรัพยากรดินให้เป็นที่รับทราบในวงกว้าง ไม่จำกัดอยู่เพียงแต่กลุ่มของนักวิชาการหรือเกษตรกรเท่านั้น ด้วยเล็งเห็นว่า ทรัพยากรดินมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับการดำรงชีวิตประจำวันของมนุษย์ทุกคน เพราะมนุษย์ใช้ดินเป็นแหล่งอาหาร เป็นที่ตั้งของบ้านเรือน ร้านค้า โรงงานอุตสาหกรรม แหล่งน้ำ เป็นวัตถุดิบสำหรับสิ่งก่อสร้างและสิ่งของเครื่องใช้ต่าง ๆ ฯลฯ และดิน เมื่อถูกใช้ประโยชน์โดยปราศจาก การดูแลรักษาอย่างเหมาะสมแล้ว จะเกิดความเสื่อมโทรมไม่สามารถฟื้นฟูให้กลับมาสนองประโยชน์ให้แก่มนุษย์ได้ในระยะเวลาอันสั้น ทั้งนี้ในการจัดกิจกรรมวันดินโลก GSP จะกำหนดหัวข้อหลักการจัดงานแต่ละปีโดยคัดเลือกประเด็นสำคัญที่ต้องการผลักดันให้เกิดข้อสรุปหรือผลกระทบเพื่อตอบสนองต่อสถานการณ์สิ่งแวดล้อมของโลก

วันดินโลก ปี 2566

งานวันดินโลกปี 2566 Global Soil Partnership (GSP) กำหนดหัวข้อหลักการจัดงานในชื่อ “Soil and Water: a source of life” เน้นความสำคัญของทรัพยากรดินและน้ำในภาคการเกษตร ซึ่งดินและน้ำมีความสัมพันธ์เชื่อมโยง และเกื้อกูลซึ่งกันและกัน ดินดีจะส่งผลต่อคุณภาพน้ำ ในขณะที่เดียวกัน น้ำที่สะอาดจะส่งผลต่อสุขภาพดินที่ดี การปกป้องดูแลทรัพยากรดินและน้ำให้มีความยั่งยืนจะช่วยให้เกิดความมั่นคงทางอาหาร ความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศ รวมทั้งคุณภาพชีวิตของมนุษย์และสัตว์ โดยมี Key messages ดังนี้

1. ดินและน้ำเป็นทรัพยากรที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต

- ดินและน้ำเป็นรากฐานของกระบวนการผลิตอาหาร ระบบนิเวศ และสุขภาพที่ดีของมนุษย์ การสร้างความตระหนักถึงบทบาทที่สำคัญของดินและน้ำ จะทำให้เกิดการร่วมมือกันปกป้อง ทรัพยากรอันมีค่านี้เพื่อคนรุ่นหลัง

- การกร่อนดินและการอัดตัวของดินทำลายความสามารถในการกักเก็บ การระบาย และการกรองน้ำ เพิ่มความเสี่ยงในการเกิดน้ำท่วม ดินถล่ม และพายุฝุ่น/ทราย

- ดินและน้ำเป็นตัวกลางให้ธาตุอาหารในดินส่งผ่านไปยังพืชเพื่อใช้ในการเจริญเติบโต

- ดินสุขภาพดีมีบทบาทสำคัญในการกรองและกักเก็บน้ำ

- 70% ของปริมาณน้ำจืดบนโลก ถูกนำมาใช้ในการผลิตภาคเกษตรในพื้นที่เกษตรน้ำฝน ซึ่งครอบคลุม 80% ของพื้นที่เกษตรทั้งหมด และผลิตอาหารมากกว่าครึ่งหนึ่งของการผลิตอาหารทั่วโลก ดังนั้น ระบบดังกล่าวจำเป็นต้องใช้มาตรการการจัดการความชื้นในดินที่มีประสิทธิภาพสูงสุด

2. ดินและน้ำเป็นทรัพยากรที่มีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด จำเป็นต้องมีการจัดการแบบบูรณาการ

- สุขภาพของดินมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดกับน้ำ ทั้งในเชิงคุณภาพและปริมาณ

- การจัดการดินอย่างยั่งยืนจะทำให้มีน้ำเพียงพอสำหรับการเกษตร

- ดินสุขภาพดี จะอุดมไปด้วยอินทรีย์วัตถุซึ่งมีบทบาทสำคัญในการกักเก็บน้ำและความชื้นของดิน

- การใช้น้ำอย่างมีประสิทธิภาพ การส่งเสริมการใช้น้ำปุ๋ยและยาฆ่าแมลงอย่างยั่งยืน การจัดการ ระบบชลประทานและระบายน้ำที่เหมาะสม และการติดตามระดับความเค็มของดินและน้ำ ใต้ดิน ส่วนมีความสำคัญต่อแนวปฏิบัติทางการเกษตรที่ยั่งยืน

- การจัดการดินอย่างยั่งยืนเป็นกุญแจสำคัญในการเพิ่มผลิตภาพน้ำในระบบชลประทาน

3. แนวทางการจัดการดินและน้ำที่ไม่เหมาะสม จะส่งผลกระทบต่อกรร่อนดิน ความหลากหลายทางชีวภาพของดิน ความอุดมสมบูรณ์ของดิน และปริมาณและคุณภาพของน้ำ

- การขาดแคลนน้ำเป็นเหตุให้ดินสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ ขณะเดียวกัน กระบวนการยูโทรฟิเคชันและการชะละลายจากการทำการเกษตร ทำให้แหล่งน้ำสูญเสีย ความหลากหลายทางชีวภาพเช่นกัน

- การใช้น้ำปุ๋ยและยาฆ่าแมลงที่ไม่เหมาะสม ไม่เพียงแต่จะส่งผลร้ายต่อคุณภาพดินและน้ำ แต่ยังทำลายสุขภาพของมนุษย์และระบบนิเวศอีกด้วย

- การชลประทานและการระบายน้ำที่ไม่ดี เป็นหนึ่งในสาเหตุหลักที่ทำให้เกิด กระบวนการสะสมเกลือในดิน

- ระดับน้ำทะเลที่สูงขึ้น ทำให้เกิดการสูญเสียที่ดิน และเสี่ยงต่อการเกิดการสะสมเกลือ และโซเดียมในดิน ซึ่งส่งผลกระทบต่อการผลิตภาคการเกษตร

4. การอนุรักษ์ดินและน้ำช่วยในการปรับตัวและบรรเทาผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

- การจัดการดินและน้ำที่มีประสิทธิภาพ ทำให้ที่ดินมีความทนทานและได้รับความเสียหายน้อยลง เมื่อเกิดภัยพิบัติทางธรรมชาติอย่างรุนแรง เช่น ภัยแล้ง น้ำท่วม และพายุฝุ่น/ทราย

- การจัดการดินและน้ำแบบบูรณาการ ช่วยส่งเสริมระบบนิเวศบริการที่เอื้อต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ สัตว์ และพืช รวมทั้งช่วยเพิ่มความยืดหยุ่นของระบบนิเวศ

- ดินสุขภาพดีจะทำหน้าที่เป็นแหล่งกักเก็บคาร์บอน โดยดูดซับก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ในบรรยากาศกักเก็บลงสู่ดิน ช่วยในการปรับตัวและบรรเทาผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

ข้อมูลจาก กรมพัฒนาที่ดิน